VELKÁ
DOBRODRUŽSTVÍ

Kroměříž

GPS souřadnice: 49.3003752, 17.3907781

Praktické informace

Délka trasy: 4 km

Obtížnost: Krátká příjemná trasa pro všechny děti, rodiče i prarodiče. Výlet je možné absolvovat s kočárkem i na kole, pejsky tentokrát nechte doma (do zahrad nemohou).

Vzdálenost od Prahy a jak se tam dostat: 269 km, asi dvě a půl hodiny autem. Pojedete po D1 směr Brno→Vyškov→ Kroměříž.

www.idos.cz

Turistická mapa: Odkaz na mapy.cz

Parkování: Na Velkém náměstí nebo na Riegrově náměstí. Za hodinu parkování zaplatíte 30 Kč.

Arcibiskupský zámek - *aktuální informace sledujte na https://www.zamek-kromeriz.cz/*

Trasa Via Maxima: Reprezentační sály + Sala terrena + Zámecká věž):

Cena vstupenky: základní 330 Kč, rodinná 690 Kč

Otevírací doba:
duben + říjen: (pouze víkendy) 9.00–13.30 (poslední vstup na prohlídku)
květen – září (kromě pondělí denně): 9–15.30 (poslední vstup na prohlídku)

Zámecká věž

Cena vstupenky: základní: 70 Kč, snížené: 50 Kč, rodinné: 220 Kč

Otevírací doba:

květen + červen + říjen (pouze víkendy)10.00 – 16.00 poslední vstup

červenec – srpen (út – ne) 9.00 – 16.30 poslední vstup

září (út – ne) 10.00 – 14.00 poslední vstup

Podrobnější informace: www.zamek-kromeriz.cz

WC: Na Velkém náměstí vedle Muzea Kroměřížska a v Podzámecké zahradě a v Květné zahradě.

Květná zahrada
Cena vstupenky: základní 110 Kč, děti 6 – 18 let 60 Kč, děti do 6 let zdarma, senioři 90 Kč
Možnost také komentovaných prohlídek zahrady nebo rotundy.

Otevírací doba v roce 2021:
listopad – únor: 10:00 – 15:00
březen – duben: 10:00 – 16:00
květen: 9:00 – 17:00
červen – září: 8:00 – 18:00
říjen: 9:00 – 16:00

Možnost občerstvení: Na Velkém náměstí a v přilehlých uličkách je spousta restaurací a kaváren, stačí si jen vybrat dle vašich chuťových buněk :)

Nejbližší další výlet od agentury Velká dobrodružství: Hukvaldy, Helfštýn, Plumlov, Čechy pod Kosířem, Náměšť na Hané, Olomouc atd.

Trasu pro vás prošla: Lucie Nachtigallová

Trasu testovala: Alžběta Nachtigallová.

Postřehy dětí:
Bety (9 let): „Na věži byl takový vítr, že mě to skoro odneslo až k opičkám a pávům do zahrady. Nejlepší byl ten první park. Hledaly jsme s mamkou malé stavby a bylo tam hodně zvířátek.“

Emička (7 let): Moc mě bavilo běhat v zahradě za pávy. Líbí se mi i rozčepýření ptáčci a srandovní opičky.

Popis výletu - Legenda pro rodiče

Milí cestovatelé,

Kroměříž, přezdívaná Hanácké Athény, je město ve Zlínském kraji. Leží na řece Moravě při jižním konci Hornomoravského úvalu a zároveň v jižním cípu úrodné Hané. V roce 1997 byla Kroměříž vyhlášena nejkrásnějším historickým městem České republiky a o rok později byl zdejší Arcibiskupský zámek spolu s Květnou a Podzámeckou zahradou zapsán na listinu světového kulturního dědictví UNESCO. Miloš Forman na zámku točil oscarový film *Amadeus*, Miloslav Šmídmajer pohádku *Peklo s princeznou*. Ve městě a v Podzámecké zahradě byly také točeny scény *Četnických humoresek*. Na kroměřížském zámku se natáčely také všechny díly minisérie *Marie Terezie*. Krátká trasa vás provede historickým centrem kolem zámku z jedné zahrady až do té druhé – slavnější. Úkoly na trase mohou plnit děti od 3 let, tajenku vyluští školáci. Tento výlet si u nás objednal Region Kroměřížsko a proto je ZDARMA! :)

Dopis dětem

Ahoj, kluci a holky,
dnešní cesta za hádankou povede do míst, kde byl ve středověku brod přes řeku Moravu a křižovatka Jantarové a Solné stezky, jež byla pokračováním slavné Hedvábné stezky. První písemná zpráva o Kroměříži pochází z roku 1110. Na arabské mapě, která je přílohou knihy z roku 1154 označované jako *Tabula Rogeriana*, je město označováno jako *Agra.* Takže jdeme vlastně do Agry. :)

Stejně jako u našich ostatních výletů jste také k dnešnímu dostali originální mapu s vyznačenou trasou. Pokud půjdete správnou cestou, budete se pozorně rozhlížet, číst texty a poslouchat, co říkají rodiče, jistě splníte všechny úkoly. Umíte-li už psát, doplňte podle uhodnutých slov tajenku a pečlivě ji uschovejte.

Mapa výletu

Z Pavího dvora a zámku
až do pohádkových
zahrad Kroměříže
START
CÍL
ZÁMEK
RADNICE
SÝPKA
KOŠTĚL SV. MOŘICE
KOŠTĚL SV. JANA ...
MUZEUM
MARIÁNSKÝ SLOUP
ALTÁN PEŠTNÍK
KVĚTNÁ ZAHRADA
LIBOSAD
ROTUNDA
KRÁLÍČÍ KOPEC
MLÝNSKÁ BRÁNA
Masarykovo nám.
nám. Míru

Doplňovačka

Hurá do výletování a luštění!

Zaparkujeme na **Velkém náměstí** nebo někde poblíž a vyrazíme k radnici (bílá budova s ciferníky) a také do Turistického informačního centra, které sousedí s radnicí, pro mapičku a letáčky o městě. Milé paní nám poví, co aktuálního se ve městě děje. I to, co se „květeny“ týče…

Radnice je nejvýznamnější budovou na náměstí. Původně jednopatrová budova byla několikrát stavebně upravena. V polovině 19. stol. přibylo druhé patro. Také balkon v průčelí 40 metrů vysoké věže a dvouramenné schodiště. Hodiny na věži jsou z počátku 17. století.

Kolik ciferníků vidíte?

Vrchní ciferník ukazuje hodiny, spodní minuty.

Najdete na věži královskou korunu a biskupskou mitru?

Hned vlevo vedle radnice a Turistického informačního centra, v **ulici Prusinovského,** narazíte na velké kovové křeslo s květinami a svíčkami, které je pietním místem Kroměřížanů, kteří tak vzpomínají na svého rodáka, slavného písničkáře Karla Kryla. To také láká na **Expozici Karla Kryla**, která mu vzdává hold. Expozice je zážitková, může bavit i děti, zkuste tam mrknout, vstupné je spíše symbolické. Autorka tohoto textu písničkáře, novináře a skvělého básníka Kryla od dívčích let doslova hltá, takže návštěvu brala jako povinnou. :)

Znáte nějakou písničku K. Kryla? Určitě jste některou zpívali ve škole v hudební výchově nebo na táboře.

„ Seržante písek je bílý, jak paže Daniely. Počkejte chvíli, mé oči uviděly …“

„ Bratříčku, nevzlykej, to nejsou bubáci. Vždyť už jsi velikej, to jsou jen vojáci … „

Cestou zpět k náměstí míjíme žlutobílý dům naproti radnice – tzv. **Rožní**.

Býval to dům hostinský, kde přebývali cizinci a drobná šlechta při zasedání soudů biskupského práva. Říkalo se mu U Černého orla, později U Zlaté koruny. V roce 1617 zde byla v pozůstalosti měšťana Vespazyana Baldyna nalezena *Postilla* Mistra Jana Husa, ale také čarovný kámen, který přitahuje železo. Co je to postilla? Kniha kázání! Co je čarovný kámen? Určitě ho máte doma… Třeba na ledničce.

U radnice přejdeme **Kovářskou ulici.**

Hned první dům naproti radnice č. p. 20 byl nazýván U Zlatého kohouta. Vystavěn byl v roce 1662. Na nároží je erb kardinála Františka Dietrichsteina. Stejný, který jsme už viděli naproti radnici a dnes uvidíme ještě mnohokrát. Jsou na něm dva vinařské nože. Přečtete letopočet?

Se jménem Františka Dietrichsteina se lze setkat na mnoha místech Moravy. Aby ne, vždyť šlo o jednu z největších postav, které kdy měla. Ne nadarmo se Františkovi říkalo „král z Kroměříže“ nebo „Moravský král“.

Dnes je tady hotel se střešní kavárnou a terasou, odkud je krásný výhled na celé náměstí.

Proč se cukrárna jmenuje Amadeus? Pokud jste pozorně poslouchali úvodní text, jaké filmy se v Kroměříži natáčely, tak určitě budete vědět.

Ještě si udělejte na památku fotku u dvou barokních postaviček s parukami, a můžeme jít dál.

Jdeme kolem krásných domů hned k tomu třetímu – žlutému. (Tatínkové, víme, že zelený dům s nápisem pivovar táhne, ale musíte se vrátit o dům zpět. :))

V **domě č. p. 22** v době Říšského sněmu, o kterém si řekneme za chvilku, bydlel v letech 1848 až 1849 advokát a politik dr. A. M. Pinkas se synem Soběslavem Pinkasem. Ten zde pro Havlíčkův satirický časopis *Šotek* vytvořil karikatury významných účastníků sněmu.

1. Opište druhé slovo z předposledního řádku nápisu.

Je to Soběslavovo povolání.

Kolem pivovaru přecházíme na další stranu náměstí. Hledáme žlutobílý dům a další erb. Je to hned ten na rohu, kde sídlí Městská policie.

V 17. a 18. století byl dům č. p. 33, kterému se říkalo **Generálhaus,** majetkem Finsterwalderů, úřednické rodiny v biskupských službách. Mnozí z tohoto rodu byli purkrabími či primátory. Roku 1764 dům koupilo město a upravilo ho jako byt pro velitele posádky. Přebýval zde mimo jiné slavný generál Laudon z dob císařovny Marie Terezie.
Tak proto Generálhaus :)V polovině 19. století sem byla přemístěna radnice. Teprve v roce 1963 se odstěhovala na své původní místo.

„Generál Laudon jede skrz vesnici, generál Laudon jede skrz ves...“ Jen málokdo nezná z dětství tuto melodii. Říká se, že se zrodila v Rynolticích nedaleko Liberce, kde významný vojevůdce jednou přenocoval. Od jeho narození nedávno uplynulo rovných tři sta let. Kromě písně se Laudonovo jméno objevuje i v kletbě. Údajně s ní poprvé přišli vyděšení Prusové: Himl laudón!

Pokračujeme doprava. Pokocháme se pohledem vzhůru na **Babirádovský dům** (č. p. 36), v němž v roce 1848 – tedy v době konání Říšského sněmu – bydlel předseda vlády kníže Felix Schwarzenberg. Fasáda se secesními prvky je dílem Felixe Skibiňského z roku 1918. Nyní zde najdete **Zrcadlové bludiště**. V době našeho výletu však bylo zavřené, takže vám bohužel nemůžeme zprostředkovat dojmy, ale naši průvodci říkali, že návštěva stojí za to a pobaví se tam celá rodina. Je tam skleněné bludiště, dětské bludiště nebo třeba 12 zábavných křivých zrcadel. Tak zkuste, třeba po vyluštění tajenky za odměnu :)

Jdeme dál. Nedaleko nás vítá **Muzeum Kroměřížska**. V budově můžeme celoročně zhlédnout jak stálé expozice, tak zajímavé krátkodobé výstavy. Mezi stálé expozice patří Historie ukrytá pod dlažbou města, kde se v tajuplném sklepení seznámíte s Kroměříží od mamutů až po baroko. Linduškův časostroj najdete ve stálé expozici Strážci času a výstava Kroměříž v soukolí dějin 1848 – 1948 vám zase ukáže proměnu původně malého městečka do téměř dnešní podoby. Nově mají v podkroví také výstavu Poklady staré půdy, která je prý plná tajemství a záhad.

Obdivovatele krásných obrazů, na kterých je dokonce poznat, co malíř maloval, nepochybně zaujme rozsáhlý památník kroměřížského rodáka **Maxe Švabinského**. To máme dalšího slavného kroměřížského rodáka. Ještě jednoho vám dnes představíme. Ten se vám bude také líbit.

Znáte alespoň jeden jeho obraz? Nebo bankovku? Švabinského tisícikoruna z roku 1934 byla vyhlášena nejkrásnější „tisícovkou století“. Jistě to bylo tím, že ji navrhoval s láskou. My máme tisícikoruny také rádi, ale asi jinak než Max, který to jako nemanželský synek nejspíš neměl právě lehké. Nouze ho ale naučila kreslit: Už jako desetiletý vystavoval ve výkladní skříni kroměřížské lékárny své první práce a jejich prodejem pomáhal rodině. Nechcete to zkusit taky?

Ještě k jiné tisícikoruně, té současné. Pokud ji mají zrovna rodiče v peněžence, pozorně si ji prohlédněte, nejen, že je tam vyobrazen František Palacký, který tady v Kroměříži pobýval, a za chvíli si o něm řekneme více, ale je tam vyobrazen jeden zámek. Poznáte který? Poradíme, že se stačí pořádně rozhlédnout :)

Muzeum Kroměřížska sídlí v domě č. p. 38, původně renesanční budově vybudované v roce 1609. Biskup Karel Liechtenstein nechal na konci 17. století po vydrancování města Švédy uvést dům do dnešní podoby. Zachoval jeho vzhled se sdruženými obdélníkovými renesančními okny a podloubím. Dům byl hned po zámku považován za nejprostornější a nejhonosnější budovu ve městě. Oba biskupové – Ditrichstein i Liechtenstein – umístili v průčelí své znaky. Vidíte? Zase ty nože…
Koukneme o kousek vedle na **Regentský dům** č. p. 39/23 se sgrafitovou výzdobou. Nejzajímavějšími tématy na fasádě jsou soud nad povětrnými ženami, medvědář a herec. I když ten medvěd… No, posuďte sami

Na který hudební nástroj hraje medvědář?

Žlutý **Hejtmanský dům** č. p. 40/25 vznikl spojením dvou původně goticko-renesančních staveb z 15. století. K přestavbě došlo v druhé polovině 17. století. Dům získal název podle toho, že v něm bydleli drobní šlechtici a hejtmani v biskupských službách. Zajímavostí je erbovní deska Karla II. Liechtensteina nad prostředním obloukem podloubí.

Spočítejte všechna okna

2. Napište jejich počet.

Míříme k Mariánskému sloupu, který se tyčí přímo uprostřed náměstí. Spočítáte, kolik je na něm lidí?

Nám se zdá, že šest. :)

Barokní **Mariánský sloup** byl vztyčen v roce 1680 jako poděkování za skončení morové epidemie. Zdobí ho sochy svatého Václava, Floriána, Rocha a Mořice. To jsou jména, co? :)

Vedle sloupu stojí kašna, která byla roku 1655 zřízena jako součást vodovodního systému města. Kolik rybiček na ní napočítáte?

Vracíme se do rohu náměstí směrem k zámku.

Předposlední z naší podomní série je tzv. **Lontanův dům**. Má č. p. 42/19 a stojí hned vedle České spořitelny. V roce 1848 zde v době říšského sněmu bydlel František Palacký. V roce 1898 mu tady byla zasazena pamětní deska. Víte, kdo to byl? **František Palacký** byl zakladatelem českého dějepisectví, vůdčí osobnost národního obrození. Byl mimořádně talentovaný, ovládal deset cizích jazyků, pokoušel se o poezii a překlady. Zabýval se estetikou a poetikou. Budete se o něm učit ve škole. A bude se vám plést s Jungmannem a Dobrovským, to vám garantujeme. :)

Vzpomenete si, na jaké bankovce je vyobrazen? Už jsme o ní před chvilkou mluvili.

Jdeme doleva, kde nás čeká poslední dům u zámku. Je to ten rohový, kde je dnes kavárna.

Biskupský vrchnostenský dům č. p. 41 je jeden z nejstarších dochovaných ve městě. Od konce 16. století ho vlastnili drobní šlechtici Pálinkové ze Štěchovic. Vlastníci s modrou krví se střídali, až v roce 1687 koupil dům švec Jiří Dresler. Což se ovšem nelíbilo biskupovi, a tak vymohl zrušení koupě a domu se ujal sám. Budova poté dlouho sloužila jako biskupská účtárna, proto se jí říkalo *Renthaus*.

Nyní se vydáme k zámku. Než se k němu dostaneme, řekneme si něco o onom slavném sněmu z roku 1848. Je to politika, takže píšeme kurzívou, ať můžete případně přeskočit.

Kroměřížský sněm *je označení zasedání Ústavodárného říšského sněmu habsburské monarchie, které začalo 22. července 1848 ve Vídni. Protože vypukla revoluce, muselo být 7. října 1848 přerušeno a přesunuto do Kroměříže, kde od 22. listopadu 1848 pokračovalo v Arcibiskupském zámku. Poté co sněm 7. září 1848 ve Vídni zrušil poddanství, bylo nyní jeho hlavním programem vytvoření nové ústavy, která by určovala zejména vztah Říšského sněmu a panovníka. Po potlačení povstání ve Vídni Alfredem Windischgrätzem už však neměl sněm téměř žádnou skutečnou moc. Nově vzniklá vláda pod vedením Felixe Schwarzenberga sice předstírala zájem o dění v Kroměříži, ale s nástupem Františka Josefa I. na trůn připravila vlastní ústavu. Protože rakouská armáda potlačila všechny nepokoje a zvítězila i v severní Itálii, byla pozice panovníka natolik silná, že nakonec 7. března 1849 mohl vydat manifest o rozpuštění Sněmu. Kroměříž byla obsazena vojskem a císař vydal Březnovou (Oktrojovanou) ústavu. I ta však byla zrušena a od roku 1851 zavládla krutá éra absolutismu.*

Jsme u zámku!

Arcibiskupský zámek je s oběma zahradami, které dnes navštívíme (Podzámecká a Květná zahrada), od roku 1998 zapsán na listině světového kulturního a historického dědictví UNESCO. V jeho obrazárně se nachází slavné Tizianovo dílo *Apollo a Marsyas*. V knihovně je uložen *Kroměřížský sakramentář,* jedna z nejstarších liturgických knih dochovaných v českých zemích.
Zámek ve slohu raného baroka a k němu přiléhající zahrady Podzámecká, i nedaleká Květná zahrada, jsou nejvýznamnějšími památkami Kroměříže a patří ke klenotům Moravy.

Do zámku vstoupíme ze Sněmovního náměstí. Na mramorové desce si počteme o jeho významu. Dole je takový zvláštní znak – čtvereček v kolečku. Dobře si ho zapamatujte. Budeme ho dnes ještě potřebovat. Je to znak UNESCO, který nás dovede do Květné zahrady.

3. Opište poslední slovo v prvním řádku mramorové desky vlevo.

Pokud máte chuť, zajděte na prohlídku. Doporučujeme minimálně vylézt na věž. Jestli to z nějakého důvodu nejde, zámek obejděte a vstupte do zahrady.

Na nádvoří zámku nás pomyslně ovanou křídly hned dvě sochy andělů. Jeden je hodný a druhý se moc zlobí. Který je který? Najdete z keřů udělané srdíčko? Je takové šišaté, ale je tam! :)

Barokní zámek je příkladem mimořádné architektury. Jednotlivé části byly v minulosti rozděleny. Přízemí bylo hospodářské a provozní, v druhém podlaží byly reprezentativní prostory, třetí kladlo důraz na biskupovu světskou a úřední moc. Obě patra, věž a Sala terrena jsou přístupné veřejnosti.

Dominantou zámku i celé Kroměříže je 84 metrů vysoká ***věž*** *– pozůstatek biskupského hradu. Roku 1643 a 1752 padla za oběť požáru, v roce 1768 byla definitivně opravena a nově pokryta mědí. Na konci druhé světové války věž zapálili němečtí vojáci, avšak díky obětavosti Kroměřížanů byl požár uhašen a věž byla v letech 1947–1948 zrekonstruována do dnešní podoby.*
Než dokončíte boj s dveřmi, kterými se do věže vstupuje, podívejte se na náhrobní desku Jana Karase v předsálí.

Víte, kterého tvora má v erbu? Je to holubice. Hvězdy jsou symboly slavného kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené Hoře ve Žďáru nad Sázavou, kam – mimochodem – vede sem jeden z našich výletů s tajenkou.

Až se pokocháte výhledy na celé město i široké okolí, běžte opatrně dolů po schodech a pokračujeme do Podzámecké zahrady.

Do zahrady pak můžete vstoupit od zámku dvěma vchody. Jedním budeme pak vycházet, tak to teď vezmeme tím po schodišti. Pokud je z důvodu oprav zavřený, projděte tou roztomilou uličkou doprava, které se říká Ztracená. Je tak trochu ztracená a stranou ostatních, ale ty malé domečky jsou celkem roztomilé! Zámek máte nyní za zády. Na konci ulice se dejte doleva a běžte pořád rovně. Za chvilku potkáte bránu do zahrady a hned naproti uvidíte Chrámek přátelství.

Pokud se dostaneme vchodem hned vedle zámku, šupeme po schodišti dolů kolem koulí s mašličkou. Některé zezadu vypadají jako holčičky s culíky. :)

Kolik jich napočítáte?

Kolik napočítáte zlatých kroužků na fasádě zámku?

Vyrážíme pěšinkou vpravo. Za minutku bychom měli uvidět altánek – **Chrámek přátelství**. Což nás ujistí, že jdeme správně. :)

Kruhová stavba je tvořená šesticí sloupů s iónskými hlavicemi. (To jsou ty se „šnečími ulitami“ nahoře.) Na přelomu 18. a 19. století zde býval ostrůvek, ke kterému se jezdilo na gondolách. Později byl vodní příkop zasypán. Chrámek tak nyní stojí na travnatém prostranství. Škoda. Kdo by se chtěl svézt na lodičce?

Víte, že se někde v těchto místech natáčelo mnoho filmů? Seriálů a pohádek?

Úchvatné historické kulisy zámku a zahrad lákají především tvůrce historických velkofilmů. Vznikal zde například dánský snímek *Královská aféra* v hlavní roli s Madsem Mikkelsenem, francouzský seriál *Napoleon* s Gérardem Dépardieu nebo příběh o tajné lásce dalšího hudebního génia Ludwiga van Beethovena s názvem *Nehynoucí láska.* Kroměříž si zahrála také v remaku slavné *Angeliky* nebo životopisném dokumentu o ruské carevně *Kateřině Veliké*. Rovněž zde částečně vznikal populární výpravný seriál o *Marii Terezii*. Z české klasiky je s Kroměříží spojen film *Třicet panen a Pythagoras*, ve kterém si učitele matematiky s netradičním přístupem k výuce zahrál Jiří Menzel. Mnoho scén z náměstí i zahrad jste mohli spatřit v seriálu *Četnické humoresky.* Dětem se vybaví pohádka *Peklo s princeznou* s Terezou Voříškovou (nyní Ramba) a Jiřím Mádlem.

Podzámecká zahrada byla založena po roce 1509. Během staletí byla přebudovávána do několika stylů. Vstup je volný a celoroční, jen někdy, když je hodně silný vítr nebo dlouho prší a půda je podmáčená, tak je na nezbytnou dobu uzavřená. Pokud se chcete dozvědět víc o historii Podzámecké zahrady a taky trošku ušetřit nožky, v sezóně můžete využít turistický vláček s výkladem, která za půl hodinku projede skoro celou zahradu. Naši průvodci nám prozradili, že to vážně stojí za to a že i rodilí Kroměřížané žasnou nad historkami, které se dovídají.

V 19. století došlo k přebudování zahrady v krajinářský park o rozloze 64 ha, který využívá regulované řeky Moravy

a odvodněného lužního lesa. Potůčky a rybníky, botanická bohatost luk i porostů, romantické stavby (Pompejská kolonáda, Paví dvůr, Rybářský pavilon, Colloredova kolonáda, Čínský pavilon) a sochařská výzdoba (busta arcibiskupa Rudolfa Jana, busta arcibiskupa Sommerau-Beckha) jej řadí k předním evropským krajinářským parkům.

My uvidíme jen nejzajímavější menší část, protože nás čeká ještě jedna zahrada. Po parku ale samozřejmě můžete „courat“, jak dlouho chcete.

V okamžiku, kdy uvidíme sochu nahé ženy, odbočíme doleva do **Smutné aleje**.

Kterými stromy je tvořena? Mrkněte na cedulky.

Přes Chotkův rybník je krásný pohled na zámek. Vidíte ho?

Tohle místo si možná vybavíte právě ze známé pohádky Peklo s princeznou. Tady nejprve malá princezna Anetka strčila do vody nebohého prince Jeronýma, který neuměl plavat, a za pár let, po svatbě, ho tady učila plavat :)

Vracíme se do Smutné aleje. Vidíte fontánku?

Hned za ní na nás vykoukne **Čínské paraplíčko**. Bude se vám moc líbit! :)

Kolem zvláštního altánu bylo původně vysazeno bludiště z tvarovaných keřů.

4. Víte, jak se trochu jinak řekne paraplíčko?

Přejdeme most, který má jméno po jednom vzácném kovu. V tabulce prvků má značku Ag. Jak se jmenuje? Vzpomenou si rodiče?

Byl postavený okolo roku 1840 podle návrhu architekta Archeho a navazuje na alej založenou již na konci 18. století. Má překrásné zábradlí. Vidíte ty květiny všude? I na kameni? To muselo dát práce!

Z mostu se pokocháme pohledem před námi na Pompejskou kolonádu, ale protože nás toho čeká ještě hodně, odbočíme doleva.

Jdeme k ohradě se zvířátky. ZOO koutek, to je vždy velké lákadlo! :)

Poznáte všechna zvířátka? Zkuste alespoň tři a pak si správnost zkontrolujte na cedulce.

Jéé, pávi? Kdo je barevnější? Samička, nebo sameček?

5. Která země si zvolila páva jako národního ptáka?
Poradíme, že jí protékají třeba řeky Indus a Ganga.
Jeden samec má obvykle 5–6 samic a ozývá se pronikavým křikem. Pávi jsou dobří letci, i když nevydrží letět dlouho. Největší horko přečkávají v úkrytech, večer se rádi popelí nebo chodí k napajedlům. Na noc vylétají do korun stromů, kde často společně nocují. Jako okrasní ptáci jsou chováni více než 3000 let. Dožívají se až 15 roků. Tušíte, za kolik korun se dá páv koupit? Asi před 10 lety to autorka zjišťovala, aby jí pávi vyhnali zmije ze zahrádky. Tenkrát by ji opeřený odzmijovač vyšel na 1500 Kč. Za takovou krásu to není moc, že?

Kdo chce zmrzlinku, vyrazí nyní do Rybářského pavilonu napravo. Kdo chce za opičkou, vydá se přes řeku zpátky k zámku. Samozřejmě se nabízí možnost jít na zmrzlinku a vrátit se s opičkou. To však zvládnou jen opravdoví machři! :)

Opičky jsou v klecích a jsou pěkně otrávené! Nekrmit! :)

Jdeme bránou ven, míjíme zámek tak, že ho máme po levé ruce. Vydáme se nahoru ulicí Na Kopečku, pak odbočíme doleva k Mlýnské bráně u zámku. Ještě předtím si ale představíme dalšího kroměřížského rodáka. Rovně před námi je ulice Malý val a hned druhý dům napravo je rodným domem Miloše Macourka, známého scénáristy, který napsal třeba Arabelu, Macha a Šebestovou, Žirafu Žofku nebo Létajícího Čestmíra, a další skvělé komedie a pohádky. Jeho rodný dům ale bohužel nemá pamětní desku, která by tady Miloše Macourka připomínala, současní majitelé si to nepřáli. Zajímavé je, že Miloš Macourek se v Kroměříži narodil vlastně omylem, když jeho těhotná maminka přijela do Kroměříže na návštěvu ke své matce. V Kroměříži pak u babičky strávil velkou část dětství a velmi často chodili právě do Podzámecké zahrady. Sám se nechal slyšet, že tyto návštěvy ho natolik ovlivnily v jeho fantazii, že pohádkové příběhy se pak psaly samy.

Díky Podzámecké zahradě se tedy můžeme zas a znovu bavit nad neskutečnými příběhy z tohoto fantastického světa.

A jsme u **Mlýnské brány.** Původně byla součástí středověkého opevnění. Poprvé se o ní historické prameny zmiňují roku 1290. V té době nechal biskup Bruno ze Schauenburka postavit kolem města hradby. Z původně tří bran se zachovala pouze tato.

Právě u ní začněte hledat na zemi šipku ve čtverečku. To je ten znak UNESCO, který nás dovede ke Květné zahradě. Máte? Další najdeme před **Arcibiskupským gymnáziem**, což je církevní všeobecné čtyřleté a šestileté gymnázium, které přijímá věřící i nevěřící studenty. Krásná budova, že? Tady by se studovalo!
Cesta nás vede přes **Stojanovo náměstí** až ke gotickému **kostelu sv. Mořice**, jednomu z nejkrásnějších a největších u nás. Vznikl ve 13. století, kdy začal sílit význam Kroměříže. Od roku 1262 u něj sídlí kolegiátní kapitula. Ze severu k chrámu přiléhá komplex Arcibiskupského gymnázia napojený Mlýnskou branou na Arcibiskupský zámek. Biskup tedy mohl chodit ze zámku do kostela „suchou nohou“. V časech, kdy asi ještě neexistovaly gumové holínky, to muselo být blaho. Nebo že bychom se pletli a holínky už v Kroměříži znali? Zdá se, že tu vždycky byli o kousek napřed… Co myslíte?

Vidíte světce v gotickém portálu? Která zvířátka má na erbech? Přečtete alespoň jedno slovo na tabulce pod ním? Nebo alespoň letopočet?

Pokračujeme Pilařovou ulicí kolem zdi Probošství. Za ní se skrývá menší krásná zahrada. Vchod je naproti kostela sv. Mořice, a jestli bude zrovna otevřen, nakoukněte tam. Prý je to jeden z nejkrásnějších koutů centra Kroměříže. Pohledem vzhůru vás uchvátí štíhlé věže gotického chrámu. Jak jsou asi vysoké? Vedou skoro až do nebe…

Vrátíme se zpět a podél zdi popojdeme kousek k dalšímu kostelu – tentokrát barokní – nám trochu připomíná chrám sv. Mikuláše na Malé Straně. Tenhle se ale jmenuje jinak. Jak? To je úkol pro vás!

6. Doplňte název. Kostel sv. Jana …..
Svatostánek byl postaven piaristickým řádem v 18. století. Kromě exteriérů ohromí i jedinečnými interiéry. Výzdoba pochází z dílen předních moravských a rakouských umělců. Díky tomu patří k nejkrásnějším kostelům 18. století na Moravě. Boží dům stojí v místech maltézské komendy, kterou připomínají maltézské kříže na dvojvěží. Vysvěcen byl v roce 1768. Připomínkou události je 12 bronzových křížů kolem obvodu stavby. Vidíte je?

Z **Pilařovy ulice** nakoukněte do ulice Jánského a podívejte se na zelený domeček. Zde se 17. září 1873 narodil významný malíř Max Švabinský. Více o něm píšeme také ve výletě do České Třebové.

Ještě bychom vám rádi pověděli, že Max Švabinský v roce 1949 namaloval pro výzdobu Národního divadla v Praze lunety s výjevy z české historie. Víte, kde je dnes najdete? My to víme! Zůstaly v Kroměříži, protože historie se holt někdy ubírá různými směry. Najdete je v areálu Octárny, kousek od centra města na Tovačovského ulici. V parčíku, v historickém dvoře bývalé octárny, je dnes hotel, ale můžete sem volně vejít a lunety si prohlédnout. Poznáte tam třeba kněžnu Libuši, Jana Žižku, Karla IV. nebo J. A. Komenského.

Teď bude cesta trošku nudná. Musíme dávat pozor na auta, tak přestaneme vyprávět. Držíme se znaků na zemi a jdeme směr Masarykovo náměstí až k **náměstí Míru**. Přejdeme po přechodu silnici a do Květné zahrady půjdeme ulicí Gen. Svobody. Mrkněte doleva, mezi kruhovým objezdem a vysokou modrou budovou je odpočinkové místo, kde kvetou různé druhy květin a v létě se tady můžete osvěžit u fontánek. Jste odpočinutí? Tak jdeme dál. Přejdeme do ulice Gen. Svobody k rohovému domu, říká se mu Ostrý roh. Podívejte se nahoru. Vidíte ptáčka?

Pokračujeme k obrovské žluto-bílé barokní budově. Představte si, že to je sýpka! Schrattenbachova, protože se o její postavení v letech 1722 až 1724 zasloužil biskup kardinál ze Schrattenbachu. Jde o dvoupatrový objekt s volutovými štíty a pilastry na fasádách. Tato barokní hospodářská stavba má vysokou hodnotu. Na sýpce nalezneme erb a pamětní desku.

Za dvě minutky jsme u bran **Libosadu** neboli **Květné zahrady**.

Zakoupíme vstupenku a můžeme se kochat od nevidím do nevidím.

Ale ještě nám chybí jedno písmenko do tajenky. To se skrývá ještě před vstupem do zahrady.

Najděte sochu světce v místě, kudy jsme vcházeli z ulice. Drží v ruce kříž.

7. Jakou má kříž barvu?

Než vás informujeme o Libosadu a rozloučíme se, doporučujeme navštívit hlavně Králičí kopec. (Jak název naznačuje, žijí zde králíci.) A hlavně bludiště. To se naší Alžbětce moc líbilo! :)

A naše průvodkyně Emička nám ještě doporučila knížku pro děti o Květné zahradě – jmenuje se Tajemství Libosadu, napsal ji Petr Hudec, který připravuje prohlídky pro děti v Květné zahradě, a koupit ji tam můžete na pokladně.

Je o tom, že díky tajemnému kouzlu se malý chlapec Robert ocitne v minulosti, v době budování Libosadu a díky tomu má možnost objevovat podobu, význam a krásu zahrady v takové míře, v jaké to dnešní stav neumožňuje. Setkává se se zahradníky, umělci a dokonce i s budovatelem Libosadu, biskupem Karlem. Zažije tady spoustu dobrodružství. Emičce se knížka prý moc líbila a od té doby chce do Květné zahrady chodit téměř pořád :)

Jak to vypadá s tajenkou? Poslední otázka byla snadná, že?

Stejně snadná jako odpovědět na otázku, jak se jmenuje bratříček postavy, která na vás z tajenky vykukuje.

Do jaké chaloupky zavřela sourozence ježibaba? Nečíhá někde? Snad ne. :)

Na náměstí, kde parkujeme, se dostanete stejnou cestou. Jen můžete jít z **Masarykova náměstí Kovářskou ulicí**. Je to jiné a kratší. A mají tady moc dobrou zmrzlinu :)

Vyluštěnou tajenku zasílejte na e-mail: kromerizsko@mesto-kromeriz.cz, 1x měsíčně bude vylosován jeden úspěšný luštitel, který obdrží poštou malý dáreček :-)

Přejeme šťastnou sladkou cestu domů.

Jak to tedy s Libosadem bylo?

Za hradbami města Kroměříže vznikla roku 1665 na nehostinném místě plném bažin zahrada monumentálních rozměrů. Stalo se tak díky biskupovi Karlovi II., hraběti
z Lichtenstein-Castelcornu. Na pravidelném obdélníku 300 x 485 metrů došlo k dokonalému souznění zahradní architektury se sochařstvím a malířstvím, zahradnickým uměním i uměleckým řemeslem. Zahradu doplňovala 244 metrů dlouhá galerie 44 soch antických bohů a postav z bájí a historie, která je též nazývána kolonádou. V jejím středu je osmiboká rotunda s grottami na obvodu centrálního sálu. Tematicky je výzdoba inspirována vodním živlem. Dává vyniknout umění štukatérů, sochařů a freskařů. Zároveň se nachází na ose, kde se kříží hvězdicově vedené cesty. Na průsečících cest jsou velkolepé kašny – Lví a Tritónů –s figurálními plastikami. Náklady na vybudování tohoto skvostu dosáhly na tehdejší dobu astronomického čísla 75 000 zlatých.

*Zahrada je rozdělena do dvou částí. Známou **„květnici“** tvoří plochy ornamentů pěstěných rostlin, uspořádaných v dokonalé osové symetrii. Najdeme zde stěny stříhaných habrů a dalších keřů, kruhové i obdélníkové bludiště a již zmíněné fontány.*

*Druhá část zvaná **„štěpnice“** má dvě dominanty. V severní části zahrady kolonádu, tzv. arkádovou lodžii, která vznikala mezi lety 1665 až 1671. Bočním schodištěm je možné vstoupit na střešní terasu s výhledem na celou zahradu. Na vnější římse kolonády je umístěno 46 bust různých osobností z antického období, uvnitř již zmíněných 44 soch postav antické historie a mytologie. Druhou dominantou je rotunda ve středu zahrady, tzv. **Lusthauz**. V ní visí kyvadlo, které zde bylo nainstalováno fyzikem a astronomem Františkem Nábělkem již na počátku 20. století. Tzv. **Foucaultovo kyvadlo** ostrým hrotem do písku zaznamenává pohyb, který dokazuje otáčení země kolem vlastní osy. Vchod do rotundy není volný, může se sem pouze v rámci komentovaných prohlídek.*

V dobách, kdy Kroměříž plnila funkci letního sídla olomouckých biskupů a také centra společenského života, bylo v zahradě zaměstnáno 53 zahradníků. Kolik jich je dnes, si nedovolíme odhadnout.

Otázky k tajence

1. Opište druhé slovo z předposledního řádku

2. Napište jejich počet.

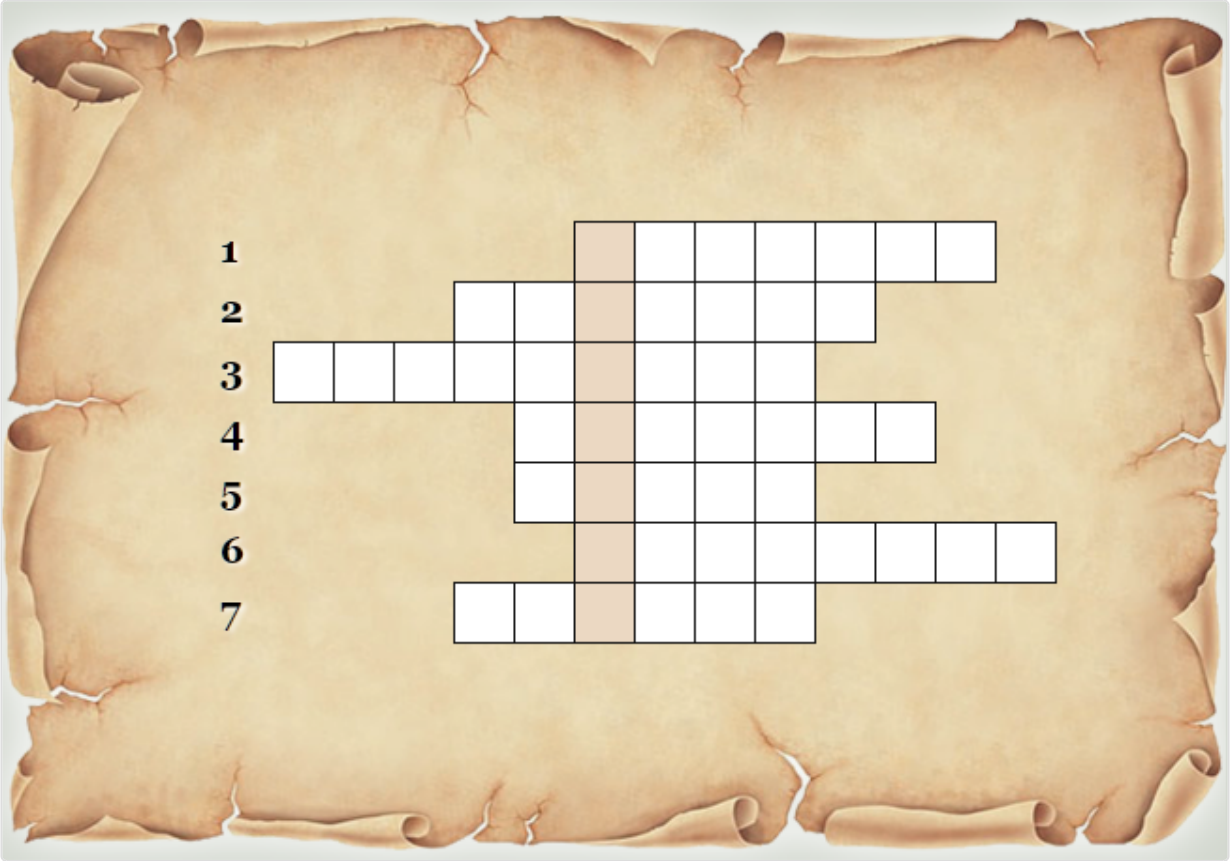
3. Opište poslední slovo v prvním řádku.

4. Jak se jinak řekne paraplíčko?

5. Která země si zvolila páva jako národního ptáka?

6. Doplňte název – kostel sv. Jana .....

7. Jakou má kříž barvu?

A co můžete vyhrát?

Tajenku posílejte na e-mail **veldo@veldo.cz**. Můžete ji také poslat ve zprávě na náš Facebook "Velká dobrodružství". Každý měsíc vylosujeme jednoho z výletníků, kterému pošleme našeho **Lumpardíka z podhradí**. Vždy připojte celé jméno, adresu a také kód výletu.

Výlet stažen z www.veldo.cz | © Velká dobrodružství

Vytvořeno: 08.11.2026 18:10